Gazdasági hírek

CSOMAFÁY FERENC

Gazdasági kilátások

A Kolozsvári Akadémiai Bizottság, valamint a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Közgazdasági és Gazdálkodástudományi Karának meghívására Kolozsvárra érkezett Dr. Szász Károly, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke, Dr. Mihályi Péter, a Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar Pénzügytan Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA tagja és Gulyás Dávid, a Nemzetgazdasági Minisztérium Makrogazdasági Főosztály Pénzügy-politikai és Elemző Osztályának osztályvezetője. Az egyetem Közgazdasági és Gazdálkodástudományi Karának amfiteátrumában jelentős számú érdeklődő előtt tartották meg szinte háromórás előadásukat *Magyarország makrogazdasági kilátásai* címmel. Az előadások után a jelenlevők kérdéseket tehettek fel. A nemzetközileg is ismert szakembereket a kar dékánhelyettese, Dr. Juhász Jácint köszöntötte, aki felvezető beszédében hangsúlyozta, hogy az európai gazdaságpolitika, illetve Magyarország makrogazdasági problémáit fogják elemezni. A hallottakból levonható következtések tanulságosak és a gazdasági gyakorlatban felhasználhatók.

Dr. Szász Károly az európai felügyeleti rendszerről beszélt. A 2008-ban bekövetkezett válság hatására alakult a felügyeleti rendszer olyanra, amilyen jelenleg. Felsorolta azokat a tényezőket, melyek hatására a szabályozási rendszer, a felügyeleti rendszer, valamint a válság mechanizmusa változott. A válság után kialakult új európai pénzügyi felügyelet struktúra működik. Makro- és mikroprudenciális felügyeletet tartalmazó struktúra jött létre, a makroprudenciális felügyelet élén az Európai Rendszerkockázati Tanács áll, mely figyelemmel követi a pénzügyi stabilitást, illetve a kockázatot, és ajánlásokat tesz a probléma megoldására. Az új Európai Pénzügyi Felügyelet erősíti a pénzügyi stabilitást – a Magyarországon működő Pénzügyi Stabilitási Tanácsról is beszélt, melynek feladata: a magyarországi pénzügyi rendszerek és a

pénzügyi piacok stabilitásának, valamint a befolyásoló kockázati tényezőknek, a nemzetközi pénzpiaci változásoknak a figyelemmel kísérése.

Dr. Mihályi Péter: *Utolérjük-e Európát? Felzárkózási kísérletek Magyarországon 1870–2030 között* című előadásában megfogalmazta az alapkérdést: lehet-e gyorsabban növekedni, mint a versenytársak? A cél az, hogy 2030-ban Magyarország utolérje az EU-s átlagot. Magyarországon a fejlődés nem egyenletes, például a főváros, Budapest sokkal jobban fejlődik, mint az ország átlaga. Milyen kellene legyen a versenytársak növekedési üteme ahhoz, hogy az ország felzárkózzon? Ehhez Magyarországnak nagyobb növekedési ütemet kellene megvalósítania, mint a versenytársaknak. Ha az USA gazdasága egy százalékkal növekszik, akkor Magyarország 7 százalékkal kellene növekedjen. A versenytársak 2 százalékos növekedése esetén Magyarország 4 százalékos növekedést kellene megvalósítson. Következtetése: elég valószínűtlen, hogy Magyarország hamarosan képes legyen az EU-s átlagot elérni. Arra is lehet példát találni, hogy egyes országok gyorsabban valósították meg a fejlődést, mint az átlag. (Itt érvényesül Alexander Gerschenkron elmélete.)

1990 és 2008 között Magyarország a világátlagot hozta. Elméletileg lehet gyorsabban növekedni, mint a versenytársak. Ha azonban Magyarországot az EU kontextusában nézzük, rájöhetünk arra, hogy ezt a követelményt nehéz megvalósítani, és ezt tudomásul kell vennünk. Pro és kontra érvek alapján fogalmazza meg azt a következetést, hogy az eljövendő évtizedekben az ország nem tud felzárkózni, de csökkentheti a lemaradást. Ebből a szempontból fontosnak tekinti a termelékenységi mutatókat, a vállalati és területi koncentrációt. Hogyan lehetne elérni minél kisebb lemaradást a versenytársakhoz képest? Következtetése: Magyarországon a probléma, a munka és a tőke túlságosan szétaprózódik, a háztartásban alacsony a termelékenység, a kormányszférában hasonlóan alacsony a termelékenység.

A kérdés az, hogy merre van a kiút. Erre vonatkozóan megfogalmazza azt a következtetést, hogy növelni kell az élő munkatermelékenységet, a vállalatok és a területi koncentrációval. Növelni kell a háztartási megtakarítást, ami a beruházás forrását jelenti. A külföldi hitelekből tör-

ténő gazdasági fejlesztés nagyon drága. Nem ért egyet azzal a felvetéssel, hogy a foglalkoztatott munkaerő száma kicsi, és ez okozná a lemaradást. Általában a volt szocialista országokra jellemző, hogy nagy az egyetemi végzettséggel rendelkező diplomások száma. Például Oroszországban a 25 és 64 év közöttiek 54 százaléka rendelkezik diplomával, a 40 százalékos japán vagy amerikai átlaghoz képest. A volt szocialista országok munkavállalói nem tudják, hogyan kell dolgozni kapitalista rendszerben, hiába van diplomájuk – mondja Mihályi.

Gulyás Dávid Magyarország jelenlegi és jövőbeli helyzetéről beszélt, kiemelvén a Széll Kálmán Tervet. Legfontosabb problémának a foglalkoztatás, a nyugdíjrendszer, egészségügy és a gyógyszerkassza kérdését tartja. Probléma az, hogy Magyarország sokat költ szociális kiadásokra. Sokan éltek és élnek segélyekből. Reális lépést kell tenni, hogy a segélyekből élőket bekapcsolják a munkába. Magyarországon összesen 3200 önkormányzat létezik. A nagy kérdés, hogy ez mennyire hatékony. Megállapítja: egyes önkormányzatok eladósodtak. Az államadósság csökkenthető, ha az állam stabil finanszírozást, illetve kiszámítható, növekedésbarát adórendszert alakít ki.

A beszélgetés során kiderült, hogy a BBTE hallgatói jól képzettek, kérdéseik szakmai jellegűek voltak, mertek és tudtak jól, érdekesen, de főleg hasznosan kérdezni. A két meghívó intézmény nemes szándéka érvényesült. Minél több információ, minél jobb forrásból, több helyről, csak az ifjúság versenyképességét növelheti.

Gazdasági növekedés

Ötödik alkalommal rendezte meg az Europe Direct Regionális Központ, az Észak-nyugati Régió Területfejlesztési Ügynökség és a Kolozsvári Professzionális Újságírók Szövetsége (APPC) azt a tréninget, melynek bevallott szándéka az új típusú újságírás etikájának, gondolkodásának és magatartásának elsajátítása, amelyet az Európai Unió elvár a média embereitől. Caudiu N. Coşier, az Észak-nyugati Régió Területfejlesztési Ügynökség igazgatója kifejtette: „Gazdasági növekedés Európában” címmel továbbképzést szerveztek az újságírók számára.

A 2010–2020-as időszakban a gazdaság mérsékelt növekedése való-

sul meg az EU tagországaiban. Kérdés, hogy a helyi közösségek miként próbálják megvalósítani ezt a követelményt. A jó kormányzás a gazdaság növekedéséhez járul hozzá, ennek érdekében olyan állampolgárokra van szükség, akik a döntéshozatalban részt vesznek.

A képzésen dr. Liviu Voinea, az Alkalmazott Közgazdasági Csoport (GEA) igazgatója, egyetemi tanár „Crash course a makrogazdaságban" című előadásában a gazdasági növekedés és infláció viszonyáról, a hazai gazdasági válság sajátosságairól, a jövedelmek közötti különbségekről tartott több mint ötórás előadás-sorozatot, melyben az Európai Unió és Románia makrogazdasági mutatóit hasonlította össze. Továbbá megjelölte azokat a megoldásokat, melyeket Románia a recesszióból való kilábalás érdekében eddig megtett és a jövőben meg kell tegyen. Az előadása során felhívta a figyelmet a nemzetközi szakirodalom némely jeles képviselőjének a szóban forgó kérdéssel kapcsolatos nézeteire is.

A gazdasági növekedés és infláció kapcsolata

Eredményezhet-e a gazdasági növekedés inflációt? Felhívja a figyelmet a gazdasági növekedéssel kapcsolatos mítoszokra is. Romániában is érvényesül a Samuelson által megfogalmazott konvergencia-hatás. Az ország alacsony gazdasági fejlettségi szintje nagyobb potenciált rejt magában a növekedéshez, mint a fejlett országokban. Ez a későbbi gyors növekedés a külföldi tőkeáramlással, a szolgáltatások szektorában levő bérnövekedés következtében árnövekedéshez vezet, ami inflációt gerjeszt. Tévhit – állítja Liviu Voinea –, hogy a gyors gazdasági növekedés segít az EU- hoz való felzárkózáshoz. Makrogazdasági szinten a gazdasági növekedés Romániában a fogyasztáson alapult, melyet a külső megtakarítások finanszíroztak. Túlfűtött gazdaságról volt szó. A román gazdaság az úgynevezett „holland betegségben" szenvedett, ez a gyors gazdasági növekedéssel társult hatásokat jelenti, amit a külföldi tőke nagymértékű beáramlása eredményezett. A reformok kivitelezése költséggel jár, és hosszú távon ez is inflációt gerjeszt.

A hazai válság sajátossága

A hazai gazdasági válságot szerinte a folyó fizetési mérleg válsága jelenti, amely mindenképp bekövetkezett volna, függetlenül a globális

válságtól. Országunkban a pro-ciklikus gazdaságpolitikát alkalmazták, amely nem csökkenti a költségvetési hiányt. Szerinte a romániai gazdasági válság belső eredetű.

Románia és a Nemzetközi Valutaalap

Romániának a Nemzetközi Valutalappal való hitelfelvételi megállapodása elengedhetetlen volt, és erősítette az ország iránti bizalmat. A hitelfelvétel a Román Nemzeti Bank (RNB) számára előnyös volt, mert megerősítette a valutatartalékot, a RNB a valuta árfolyam-stabilitását tudta biztosítani, és az állami vállalatok menedzselése is hatékonyabbá vált.

Országkockázat

A továbbiakban Az országkockázat kérdését is elemezte – kockázati tényezőt jelent a folyó fizetési mérleg hiánya. Ha kilábalunk a mostani recesszióból, rövid időn belül újabb recesszióba jutunk. A fejlődő piacokon alkalmazott befektetések nagyobb kockázattal kell számoljanak, azonban nagyobb profitra is tesznek szert. Romániában, a háztartások eladósodási üteme nagyon magas. A belső adósság növekedési üteme nagyobb, mint a külső adósságé. Az ország legnagyobb problémáját a foglalkoztatottak alacsony száma jelenti. A közel 10 millió munkaképes lakosból csak 4–5 millió aktív, és több mint 4 millió állampolgár nem fizet társadalombiztosítási járulékot. Liviu Voinea szerint fontos lenne az adózási alap bővítése. A jövedelemnövelő intézkedések közé sorolja a progresszív vagyonadó bevezetését, a kihasználatlan mezőgazdasági területek utáni adózást, a közhasznú beruházások rangsorolását társadalmi hasznosság és hatékonyság szempontjából.

A jövedelmek közti különbségek

Statisztikai adatok, grafikonok alapján bemutatta a bérezésben levő egyenlőtlenségeket. Érdekesek azok az összehasonlítások, melyek az EU tagállamainak adózásával kapcsolatosak. Romániában a kormány által megvalósított megszorító intézkedések –Liviu Voinea szerint – közép és hosszú távon nem tarthatók fenn. Egyes hazai közgazdászok azzal indokolták a közalkalmazottak fizetéscsökkentésének szükségességét és

egyéb pénzügyi megszorítások bevezetését, hogy túl magasak a költségvetési kiadások. Ezzel ellentétben az EU egyes tagállamaiban a kiadások sokkal nagyobbak, mint a romániaié, ezt pedig adatokkal igazolta. Romániában az okoz problémát, hogy az átlagnál kisebb a jövedelem. A neves közgazdászra, Keynesre hivatkozik, aki szerint csak a diktatórikus rendszerben valósul meg a fizetések egységes szintű csökkentése.

A munkatermelékenység barométere

Dr. Lucian Albu, dr. Liviu Voinea, dr. Radu Filip egyetemi tanárok és az Országos Statisztikai Hivatal munkatársai dolgozták ki. Megállapították, hogy azokban az országokban, ahol szigorú válságellenes intézkedéseket alkalmaztak, csökkent a munkateljesítmény. Romániában a munka termelékenysége 50%-kal kisebb, mint más uniós országban. A legnagyobb termelékenységi szint a bank-pénzügyi szektorban, a legkisebb a mezőgazdaságban észlelhető. A Dr. Liviu Voinea által bemutatott legújabb makrogazdasági elemzések komoly támpontot jelentenek a médiában dolgozók számára. A makrogazdasági információkat értékesen hasznosíthatják munkájukban.

Martonyi János kolozsvári látogatása

A Magyar Köztársaság külügyminisztere, Martonyi János, két egyetem, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Babeş–Bolyai Tudományegyetem közös meghívására érkezett Kolozsvárra. Az Egyetemi Könyvtár dísztermében tartott *Közép-Európa jelene és jövője* című előadásában gazdasági kérdéseket is érintett, a továbbiakban ezt foglaljuk össze.

Az Európai Unióban 27 tagállam van. Rájöhettek arra, hogy érdekeik a legtöbb területen azonosak, vagy pedig közel állnak egymáshoz, mint például a kohéziós politika. Kelet-Európa érdekei egységesek, ez pedig Romániának is lényeges. Mind Magyarországnak, mind Romániának fontos az agrárkérdés. Sok gond van ugyan az agrárpolitikával, de közös agrárpolitika nélkül nincs integrálódás, és nem engedhetik meg az agrárpolitika leépítését. Ennek az agrárpolitikának a védelmezője a magyar elnökség, mely a román elvárásokat is figyelembe veszi, ugyanis

az EU részéről román szakember foglalkozik az agrárkérdésekkel. Közös agrárpolitika nélkül nincs közös integrálódás.

A magyar–román diplomácia az energiakérdést közös érdekként kezeli. Fő probléma: az egyoldalú energiafüggőség. Az energiabiztonság egyben a biztonság kérdése is. Rájöttek arra, hogy az intézményrendszer-alakítás szempontjából is vannak közös érdekek: egyik sem európai nagyhatalom, ezért az érdek: a döntések közösen szülessenek. Érdekük továbbá, hogy ezt közösségi módon alkalmazzák. Ez ráébreszti az országokat, hogy a hagyományos versenyt fel kell váltsa a közös érdekeket tükröző politika. A kérdés az, hogy ezt mennyire ismerik fel a felek.

Cs.F.: Az előadás után kialakult beszélgetésben említette, hogy az Európai Unióban rengeteg pénz van, melyeket Magyarország nem tud lehívni. Ön szerint melyek azok az országok, amelyek az EU-pénzeket képesek lehívni, és miért?

Martonyi János: Azt mondják, a legtöbb pénzt az EU-tól Írország kapta. Volt olyan időszak, amikor az ír GDP közel 10 százalékát elérték. Ma már ez maximálva van. A lehívható pénzforrások Magyarország esetében nem haladhatják meg a jelenlegi GDP 3,64 százalékát. Nem ismerem a romániai adatokat, de Magyarország számára ez 25 milliárd euró. Ehhez még jön 10 milliárd mezőgazdasági támogatás, amit mindig automatikusan megkapunk. Hogy a lehívható pénzek hány százalékát vesszük igénybe, azt nem tudom megmondani. Ha csak a lehívható pénzek 80–85 százalékát használjuk fel, az sem kevés pénz. Erről általában kevesebbet beszélünk, mint az államok vagy a közép-európaiak. Ez a pénz valahonnan jön, az adófizetők valahol befizették. Amikor mi harcolunk a kohéziós politika és a mezőgazdasági politika fenntartásáért, akkor ezekért az összegekért is harcolunk. Ezen nem kell meglepődni. A holland, a brit vagy a német adófizető ezzel kapcsolatban kérdéseket tesz föl. Ugyanakkor ő is tudja, hogy az Európai Unióból neki is hihetetlen előnyei vannak. Bonyolult nagy játszma ez. Ebben sokat számít, hogy ki és milyen gyorsasággal ismeri fel a lehetőségeket. Nekünk most az a dolgunk, hogy a következő pénzügyi perspektíva idején a lehető legjobb feltételeket harcoljuk ki.

Itt vannak a közös lengyel, szlovák, magyar, román, bolgár érdekek. Ezért beszélünk közös érdekekről. Nem mindegy, ezek a források ho-

gyan fognak bejönni, hogyan használjuk fel ezeket, hogyan hozzuk ki Kelet-Európát, mondjuk így kivételesen, a periferikus helyzetéből. Ez a történelmi játszmának a lényege.

Expo-rendezvények

Második alkalommal nyitotta meg kapuit az Expo Transilvania Kiállítási csarnok és a magyarországi székhelyű ASSA rendezésében a Prima Garden elnevezésű kiállítás, melynek környezetünk minél szebbé tétele a fő célkitűzése. Azokhoz szól, akiknek nem közömbös, milyen az a környezet, mely körülveszi őket. A múlt évben kötötték meg azt a szerződést, mely több évre szól, és lehetővé teszi azt, hogy mind hazai, mind magyarországi termelők kiállításon tárják a közönség elé mindazt a lehetőséget, amely a mikro- vagy makrokörnyezet kellemesebbé tételéhez járul hozzá. Ha van egy kis földdarabka a házad körül, élő növényzettel „emberbarátivá" teheted. Az Expón összesen 33 kiállító volt jelen, ebből 11 magyarországi.

Sikeres üzletkötő kar

A Babeş–Bolyai Tudományegyetem Üzletkötő Kara második alkalommal osztotta ki azokat a díjakat, melyeket az országos és a megyében is működő vállalatok munkásságuk következtében megérdemelnek. Az idegen befektetők díját a Nokia Románia igazgatója, Risto Meskus vehette át.

A legjobb eladható romániai termékek a Dacia autók, amelyek oly keresettek, hogy sokszor hat–hét hónapot is várni kell arra, hogy az ügyfél átvehesse – mondta az üzletkötő kar dísztermében Ovidiu Turcu (az egyetem volt diákja), most a cég területi felelőse. A hazai mérnöki státus megerősítését jelentette, hogy itt alakult meg a legnagyobb Renault romániai központ Franciaországon kívül. Több mint 300 000 sebességváltót gyártottak két év alatt.

Az EnergoBit csoport 400 személyt foglalkoztat, ebből 160 energetikai mérnök, és fő célkitűzésük az alternatív energia előállítása. A menedzseri díjat Florin Pop vezérigazgató vehette át. A kutatási és fejlesztési díjat a Taparo cég vezérigazgatója, Dinu Tunsnak ítélték oda.

Az eredményes menedzseri díjat a bortermelő Jidvei cég igazgatója vehette át. A borászatért felelős igazgató Ioan Buia elmondta: sikerült kirendeltséget nyitniuk Kínában.

A vendéglátási menedzsment díjat a City Plaza vezérigazgatója, Nina Moldovan vehette át.

Az akadémiai menedzsment díjat Ecaterina Adronescu, a Bukaresti Politechnika rektora kapta meg. (A díjkiosztáson nem tudott jelen lenni.)

A kevésbé favorizált területek díját a European Food ügyvezető igazgatója kapta meg. Moisa Ban kifejtette, 10 év alatt a cég 700 millió eurót fektetett be és 10 000 munkahelyet létesített.

A Vodafone regionális igazgatója, Florin Lăpădat a fiatalok számára munkahely-teremtés díját vehette át.

A Pricewaterhouse Coopers PwC Romania cég felelős partnere, Joerg Wiederhold is díjat kapott, aki a kolozsvári PwC irodát vezeti, valamint Alexandru Medeleant, a Country Leader Private Company Services igazgatóját is díjazták.

A Civitas Alapítvány és Microsoft közös rendezvénye

A Civitas Alapítvány a Polgári Társadalomért *Microsoft eszközök és ezek hatása a civil társadalomra* címmel tartott előadássorozatot Kolozsváron. A jelen levő több mint 20 fiatal olyan információs anyaghoz juthatott hozzá, mely érdeklődési világukat még hatékonyabban kinyitotta.

„Hatékonyság az Office csomag által": Office eszközök (Outlook, MailMerge, OneNote), Office Live Web Apps, Windows Live Writer. Bemutatta: Dragos Madarasan Multimédia: Photo Gallery, Movie Maker, Photosynth, DeepZoomComposer, Expression Encoder". Bemutatta: Cosmin Tataru.

„Microsoft eszközök, és ezek hatása a civil társadalomra. Cloud & Data Hosting: BPOS/Office 365, WebMatrix, Web Platform Installer, Windows Live Services (Mesh, SkyDrive)".

„Adatvédelem és biztonság: UAC, Parental Controls". Bemutatta: Tudor Damian. „Technológiai adományokhoz való hozzáférés a TechSoup felület által". Bemutatta: Cristian Valean

Workshop 1: Hatékonyság és kommunikáció az Office csomag segítségével. Moderátor: Dragos Madarasan.

Workshop 2: Adatvédelem és biztonság & Cloud/Hosting. Moderátorok: Tudor Damian & Cristian Valean. Hatékonyság és kommunikáció az Office csomag segítségével. Moderátor: Dragos Madarasan. Adatvédelem és biztonság & Cloud/Hosting. Moderátorok: Tudor Damian & Cristian Valean

Workshop 3: Multimédia. Moderátor: Cosmin Tataru Social Hack: Development (Windows Phone 7 és Visual Studio Lightswitch) Moderátor: Mihai Nadas.